

More on Shidduchim

Shulchan Aruch

אבן העזר א ב הלכות פריה ורביה

ב שישתדל כל אדם ליקח לו אשה הגונה. ובו יא סעיפים:

א לא א) ישא אדם אשה א שיש בה שום א) פיסול: הגה כל הנשא אשה פסולה ב משום ב) ממון היין לו נניס שאינם מהוגנים אכל גלאו ב) הכי שאינה פסולה עליו אלא שנושאה משום ממון מותר (השומע ריב"ש סימן ט"ו) מי ג) שרואה לנשא אשה פסולה בני משפחתו יכולין לנמות צ) (הר"ן פרק המוכר)

ואם ד) אינו רואה להשגיח בהם יעשו איזה דבר לסימן שלא יתערב זרעו בזרעו ומי שפסקו לו ממון הרבה לשדוכין וחזרו בהם ה) לא יעגן כלתו משום זה ולא יתקוטט בעצור נכסיו ומי ה) שעושה כן אינו מלליח ואין זיווגו עולה יפה כי ו) הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יושר א) וכל העושה כן מקרי נושא אשה לשם ג) ממון אלא כל מה שיתן לו חמיו ומתומו יקח בעין טוב ואז ילליח ב"י בשם א"ח:

ו) עלעולם ישתדל אדם ה) לישא בת ת"ח ולהשיא בתו לת"ח לא מצא בת ת"ח ישא בת גדולי הדור לא מצא בת גדולי יד) הדור ישא בת ראשי כנסיות. לא מצא בת ראשי כנסיות ישא בת גבאי צדקה. לא מצא בת

גבאי צדקה ישא בת מלמדי תינוקות ואל ישיא בתו לעם הארץ: הגה ועל לו) (1) נגזיפהו הוא אומר [ג] ארוך שוכב עם נהמה ב לו) וכל זה [ד] נע"ה שאינו מדקדק במנות (טור) לח) ומלוה לאדם שישא בת אחותו (גמ' נגזיפהו וניגמות) ו"א (1) חף נת אחיו (הרמב"ם פ"צ דהל' א"ב):

ז) לא ישא אדם אשה לא ממשפחת מצורעין. ולא ממשפחת נכפין. (י) והוא ח) שהוחזק ג' (10) פעמים שיבואו בנייהם לידי כך:

ח) פ"ע"ה לא ישא כהנת ואם נשא אין זיווגם עולה יפה שתמות היא ז) או הוא מהרה או תקלה תבא ביניהם לט) אבל ת"ח שנושא כהנת הרי זה נאה ומשובח תורה וכהונה במקום אחד:

ט) קלא ישא בחור זקנה כא ולא זקן טו) ילדה (יא) שדבר זה גורם לזנות:

ב) א) בכל ו) המשפחות בחזקת ג' ד) (3) כשרות ומותר ח) לישא מהם לכתחילה יואעפ"כ אם ראית ב' משפחות שמתגרות זו בזו תמיד (10 ב' ט) בני אדם שמתגרס זה מה) (נפ"י יוסקין) יאר ראית משפחה שהיא בעלת מצה ומריבה תמיד י) או ראית איש שהוא מרבה מריבה עם הכל ד ועזו פנים ביותר חוששין להם וראוי להתרחק מהם שאלו סימני פסלות הם יוכן כל הפוסל אחרים תמיד כגון שנותן שמץ במשפחות או ביחידים ואומר עליהם שהם ממזרים חוששין לו שמא ממזר הוא ואם יא) אומר להם שהם עבדים חוששין יב) לו שמא עבד הוא שכל הפוסל במומו פוסל ה יוכן מי שיש בו עזות פנים ה) ואכזריות ושונא יג) את הבריות ואינו גומל להם חסד חוששין לו ביותר שמא גבעוני הוא:

Rav Hirsch on the Torah

SECTION XXX: FIRM LOVE GROWS IN INTENSITY WITHIN MARRIED LIFE

Samson Raphael Hirsch on Gen. 24:67:

"He took Rebecca and she became his wife and he loved her": The longer she was his wife, the more his love grew. Jewish marriage to this day draws on the model of this first Jewish son's marriage. Rather than focusing on lust, it is founded on rational judgment. Parents and relatives consider whether perspective partners suit one another; hence the longer the couple know each other, the greater their love.

Most marriages in the non-Jewish world, however, follow what *they* call "love." A mere glimpse at the novels based on real life will reveal the wide gap between "love" before marriage and following it, where it loses its appeal — as against the flights of the imagination!

Such blind "love" spells invariable disappointment. Not so the Jewish marital bond, thus: "She became his wife and he loved her." The wedding is not the climax but the root of a love which "begins" to flower at this point.

Women and the Mitzvot Chapter 11

SECTION VI: CHARACTER TESTS AND THEIR LIMITATIONS

בבלי יבמות סג ע"א :

אמר רב פפא...קפוי זבין ארעא, מתוך נסיב איתתא.

Yevamot 63a:

R. Papa said... "Acquire property in haste. Select a wife slowly."²⁵

Rashi:

Wait until you examine her deeds, lest she be malicious and quarrelsome.

יבמות סג ע"א :

נחית דרגא ונסיב איתתא, סקי דרגא ובחר שושבינא.

Talmud, *ibid.*

Descend a step when you choose a wife, ascend a step when you choose a friend.²⁶

Rashi:

Do not take a woman more respectable than yourself lest you be unacceptable to her.

S. R. Hirsch on Gen. 24:14:²⁷

"Let it come to pass that the damsel to whom I shall say, 'Let down your pitcher, I pray thee, that I may drink,' and she shall say, 'Drink, and I will give your camels drink also,' let the same be she that you have appointed for your servant, even for Isaac."

The sign by which Eliezer sought to recognize the woman destined for Isaac is a test of character to this very day whereby to identify a truly Jewish woman. The kindness and love of one's fellow man reflected in one's unhesitating readiness to be helpful, anywhere, was familiar to Eliezer from Abraham's home, and it was this which he sought in the woman who would eventually take over the household.

Ḥiddushei Rabbenu Nissim on Ḥullin 95b:

If someone seeks signs which reasonably reveal something positive or negative, that is not called *nihush*,²⁸ divination, this is a generally accepted procedure.²⁹ Eliezer knew that Isaac would not be led into an unworthy match. He therefore looked for a sign. If she excelled in her deeds and moral character, so that when he requested drink she would graciously respond, "Drink, and I will let your camels drink also," then this was Isaac's divinely destined bride.

בבלי תענית ד ע"א :

א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: שלושה שאלו שלא כהוגן...אליעזר עבד אברהם, דכתיב: "והיה הנערה", יכול אפילו חגרת, אפילו סומא? השיבו כהוגן, ונודמנה לו רבקה.

Ta'anit 4a:

R. Shmuel bar Nahmani said in the name of R. Yonatan, "Three persons asked improperly...³⁰ Abraham's servant Eliezer said, 'Let it come to pass that the damsel to whom I shall say...' whereupon even a lame or blind girl³¹ might come into question. Yet God responded positively and Rebecca appeared."³²

SECTION VII: LIFE UNDER ONE ROOF IS NOT A RELIABLE TEST

Responsa Igrot Moshe, Yoreh De'ah I,90:

QUESTION: May a young man and woman who wish to become acquainted for the purpose of marriage rent two bedrooms in a family's home?³³

ANSWER: If the prospective landlord knows that they are unmarried, there are grounds for lenience,³⁴ and there seems nothing wrong in her cooking for him either.

Such is the formal law.³⁵ In actual practice, however, this is inadvisable, for one should not overdo such examinations.³⁶ If the woman has a pleasing appearance,³⁷ comes of a good family and is reputed to be religiously observant, the suitor should rely on this and marry her in the hope that she is Heavensent. There is no need to test her beforehand, such tests being worthless as they prove nothing,³⁸ thus, "Conduct yourself with innocence before the Lord your God" (Deut. 18:13).³⁹

Questions about Shidduchim

48 (בת' סי' ח'), לענין בת אחותו של החתן עיי"ש, וע"כ
49 למעשה הכל תלוי בראות עין המורה, אם החיתון
50 נעשית יפות כלשון החת"ס הנ"ל. והנני בזה ידידו דוש"ת
51 כל הימים יצחק יעקב ווייס
52

שו"ת מנחת יצחק חלק ו סימן קלט ד"ה

(ג) והנה

55 (ג) והנה גם בשידוכין שייך פגמא דאין פרקן נאה, דהנה
56 איתא בהגהת מרדכי (דשבועות) והובא בב"י (יו"ד סי'
57 רכ"ה בדקמ"ח ע"ג דפוס ווארשא) וז"ל, איש ואשה
58 שקבלו עליהם חרם הקהלות לישא זה את זה והמיר האיש
59 ושב אח"כ בתשובה, השיב הר"מ דלא בעיא התרה לחכם
60 אחר ששב, ואח"כ כתב, ומיהו היכא שבאתה לב"ד
61 כשהמיר והתירוה קודם ששב לא תצא מהיתרה הראשון
62 וא"צ התרה אבל אם לא הותרה להנשא עד ששב צריכה
63 שאלה לחכם ואין יכולין להתיר לה אלא בפניו או שלא
64 בפניו ומדעתו עכ"ל, והב"י כתב ע"ז, ואני אומר שאם
65 לדין יש תשובה דכיון שהמיר אע"פ ששב פגם
66 משפחה הוא ואדעתא דהכי לא נשבעה עכ"ל, ולא
67 דוקא המיר אלא אף אם קלקל מעשיו בשאר ענינים
68

שו"ת מנחת יצחק חלק ז סימן צ

69 בענין משודכת חרדית שנודע שאינה בת ישראל, האם
70 יודיעו לה שצריכה טבילה לגירות.
71 בס"ד יום א' ער"ח אייר תשל"ז לפ"ק י"ד למנב"י עיה"ק
72 ירושלים ת"ו. שוכט"ס א"כ הרה"ג חריף ובקי בחזרי
73 תורה צנא מלא ספרא חו"ש וכו' כ"ש מוה"ר משה זאב
74 זארגער שליט"א מו"צ מטעם העדה החרדית פעה"ק ת"ו
75 אחדשה"ט. ע"ד השאלה אשר באה לפניו בישראל שנשא
76 נכרית רח"ל אחרי המלחמה שעברה בעוה"ר ונולד לו
77 ממנה בת ובשעת לדתה מתה הנכרית והוא חזר בתשובה
78 ונשא ישראלית שומרת תומ"צ =תורה ומצוות= כהוגן
79 והבת נתגדלה באוירה חרדית ביותר והיא יראת שמים
80 בתכלית אבל אינה יודעת כלל ממוצאה, וכעת נתארסה,
81 אבל לא טבלה עדיין כדין גרות כלל, ואומרים קרובי'
82 ומכירי' שאם יודיעו לה שצריכה לטבול, חוץ ממה שיש
83 לחוש לביטול השידוך, היא רגשנית מאד ויזיק לה
84 לבריאתה מאד עכ"ת השאלה.
85 וכת' כתב בזה מגילה עפה י"ב עמודים, ומקורה הערה
86 מש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים בכל המסתעף בהלכה
87 זו, אמנם מחמת גודל הטירדא אי אפשר לי לירד במצולות
88 ים התלמוד בזה, ואומר רק אלו בא המעשה לידי הייתי
89 מקפיד להודיע ולקבל עלי' עול מצוות הכל כדת וכדין,
90 ולא עוד אלא בנוגע להשידוך יש להודיע גם להחתן,
91 דבלתי זאת יש לחוש למקח טעות, דאין לך מום גדול מזה,
92 אפילו בנתגיירה כראוי, ומכ"ש אם יהי' לה רק גרות
93 שבדיעבד.
94

1 שו"ת אגרות משה חלק אה"ע א סימן נח
2 ולכן לדינא אף שמן הראוי שיחמירו הנשים לכסות
3 כדסובר החת"ס הואיל ויצא מפומיה דגאון גדול כמותו בין
4 בדין הראשון בין בדין השני, ובדין השני הא איכא גם
5 מעלה דצניעות דקמחית שכתב הד"מ, אבל פשוט שאלו
6 הרוצות להקל בשני הדינים אין להחשיבן לעוברות על דת
7 יהודית ח"ו, ואין להמנע אפילו לת"ח ויר"ש מלישא
8 אשה כזו אם היא יראת שמים ומדקדקת במצות ובעלת
9 מדות. אבל הוא רק ערך ב' אצבעות בגובה שהפנים הוא
10 ערך אורך ב' טפחים ויהיה בצרוף פחות מטפח ויותר
11 אסורה.
12

שו"ת אגרות משה חלק אה"ע ד סימן עא

ד"ה ולישא גיורת

15 ולישא גיורת אם היא גיורת לשם שמים ליכא שום איסור
16 ומפורש בגמ' הוריות דף י"ג ע"א שאלו תלמידיו את
17 ראבר"צ מפני מה הכל רצין לישא גיורת ואין הכל רצין
18 לישא משוחררת, עכ"פ נאמר לשון הכל רצין שמשמע
19 שליכא שום איסור ושום חשש אבל ודאי כשהיא ראויה
20 להוליד בנים טוב ליקח יותר בת ישראל שהרי הבנים
21 דומין לאחי האם, אבל ודאי לאחד שרוצה לישא גיורת
22 צריך לבדוק הרבה לידע מאיזה טעם נתגיירה.
23

שו"ת מנחת יצחק חלק א סימן קטז

אם להתיר קשר שידוכין ע"י חשש פגם משפחה

26 על דבר השאלה, באשה שבאה לפניו, שעשתה שידוך עם
27 בנה, ואחרי התנאים נתודע להם, שבנו של אחות אם של
28 הכלה ישא ערלית ר"ל ולמרות שכמובן במדינות אלו,
29 שהשני הצדדים, הן מצד החתן, והן מצד הכלה, אינם
30 דתיים בשלימות, אבל רחוקים הם מדברים כאלה חס
31 ושלום, ולהורי החתן נוגע בנפשם הפגם הזה, ושואלים אם
32 על פי דין מחויבים לבטל השידוך עכ"ד.
33 (א) לדעתי הדין פשוט, שאינם יכולים לחזור מהשידוך
34 דהוי ק"ו מהא דאיתא בב"ש א"ע (סימן נ' ס"ק י"א), על
35 מה דאיתא שם בש"ע, באם המירה אחות המשודכת יכול
36 המשודך לחזור בו וכו', דאם אירע כן באחות אבי
37 המשודך, או באחות אם המשודכת, אינם יכולים לחזור,
38 דאין לנו אלא מה שמצינו מפורש בפוסקים וכו', עיין שם,
39 והביאו כ"ת ואם כן מכל שכן בבן אחות אם של הכלה,
40 דאיפלג דרא...

41 (ב) ...אמנם החת"ס (א"ע סי' קי"ד) דן להיתר לשדך אף
42 לכתחילה, אם החתון נעשית יפות, לענין אם אבי אם אביו
43 המיר דתו, מטעם דאין להוסיף על דברי הרא"ש כנ"ל, וגם
44 כבר הפליג דור שלישי, ואפילי /ואפילו/ מצרי ואדומי
45 פסקו זוהמתן ומותרים לבא בקהל, והרשעית דוקא באוחזין
46 מעשה אבותיהן נענשים עד דור רביעי... ע"כ בודאי לית
47 כאן בית מיחוש לכ"ע, ועוד כ"ש הוא ממה שכתב הב"ח

